

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№6 (555)
листопад–грудень
2020

Головний науковий редактор:
академік НАН України *ВАЛЕРІЙ СМОЛІЙ*

Редколегія:

Геннадій Боряк (заступник головного наукового редактора), *Владислав Верстюк*, *Степан Віднянський*, *Віктор Горобець*, *Олександр Гуржій*, *Андреа Граціозі* (Неаполь, Італія), *Віктор Даниленко*, *Олександр Донік* (заступник головного наукового редактора, відповідальний за випуск), *Роман Дрозд* (Слупськ, Польща), *Станіслав Кульчицький*, *Олександр Лисенко*, *Володимир Литвин*, *Іван Патрільяк*, *Руслан Пиріг*, *Сергій Плохій* (Кембридж, МА, США), *Олег Рафальський*, *Олександр Реєнт* (заступник головного наукового редактора), *Володимир Ричка*, *Олександр Рубльов*, *Петро Сас*, *Франк Сисин* (Торонто, Канада), *Валерій Солдатенко*, *Ігор Соляр*, *Тетяна Таїрова-Яковлева* (Санкт-Петербург, Російська Федерація), *Володимир Троцинський*, *Олександр Удод*, *Юрій Шаповал*, *Олексій Ясь*

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту історії України НАН України, протокол №11 від 26.11.2020 р.

«Український історичний журнал» включено до Переліку наукових фахових видань України, категорія «А» (наказ МОН України від 17.03.2020 р. №409)

Відповідальний секретар:
В'ячеслав Григор'єв

Редактори:
В'ячеслав Григор'єв
Ольга Донік

Макет і верстка:
Аліна Михайлова-Зінченко

Електронна версія:

🌐 uhj.history.org.ua/uk
🌐 history.org.ua/uk

«УІЖ» індексується в міжнародних наукометричних базах даних: EBSCO, ESCI (Web of Science Core Collection), Google Scholar, Slavic Humanities Index

Формат 70x100/16. Гарн. Century Schoolbook
Папір офсет. №1. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк.21
Тираж 380 прим. Зам. №297
Підписано до друку 29.12.2020 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ №24263-14103ПР видане
Міністерством юстиції України 27.12.2019 р.

Віддруковано з оригінал-макета
у ТОВ «ДІА»

Свідоцтво ДК №1149
від 12.12.2002 р.
Адреса: вул. Васильківська, 45, оф.400
м. Київ, Україна, 03022
Тел./факс: +380 (44) 257-16-15
E-mail: dia_1997@ukr.net

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research. Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor-in-chief Valerii Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevskoho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

**Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua**

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

До річниці Голодомору 1932–1933 рр.

Ніколаюк Т. (Київ). Продовольче становище в містах УСРР під час «комуністичного штурму» 1929–1932 рр. 4

Гудзь В. (Мелітополь), Боряк О. (Київ). Голод 1932–1933 рр. у Білорусії: історіографічні парадокси, історична пам'ять та політика пам'яті 21

Кушнеж Р. (Слупськ, Польща). Невідомий польський документ про Великий голод в Україні: зі спогадів керівника радянського відділу східного департаменту МЗС II Речіпосполитої Станіслава Забелла 36

***

Бовгиря А. (Київ). «Язык козацький»: мова як ознака ідентичності в Гетьманщині (друга половина XVII–XVIII ст.) 45

Посунько О. (Дніпро). Катеринославський совісний суд (1784–1855 рр.): етапи та особливості діяльності 57

Aranchii V. (Poltava), Yakymenko M. (Poltava), Sharavara T. (Poltava). Agronomic Meetings as a Means of Modernization of Agriculture in Ukraine in the Early Twentieth Century (as Exemplified in Poltava Region) 69

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Заяць А. (Львів). Польська урбаністика останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. та українські студії з міської проблематики Правобережної України раннього нового часу: історіографічний огляд 80

Орлик В. (Кропивницький). Знахідки монет Понтійської держави Мітрідата Євпатора на території Дніпровського Правобережного Лісостепу 93

Вілкул Т. (Київ). «Книга Іаковъ Жидовинъ» у давньоруських ранніх джерелах і Тихонравовському хронографі 104

ДИСКУСІЇ

Монолатій І. (Івано-Франківськ). «Чорні лебеді» Української революції: (не)ймовірні випадки західноукраїнської державності 120

ПЕРСОНАЛІЇ

- Ададуров В. (Львів). Лабіринти ідентичності одного українського інтелектуала: Ілля Баршак перед Ільком Борщаком 139
- Лисенко О. (Київ), Сегеда С. (Київ), Филь О. (Київ). Амет-Хан Султан – видатний син кримськотатарського народу (до 100-річчя з дня народження) 169

РЕЦЕНЗІЇ Й ОГЛЯДИ

- Савчук І. Розвиток господарської діяльності на території сучасної України у просторі і часі (В.Яворська, Одеса) 185
- Гирич І. В'ячеслав Липинський: хлібороб і жовнір (Співвідношення демократичного і консервативного в його історіософії) (В.Тельвак, Дрогобич) 188
- Яблонський В. Державний центр УНР в екзилі: ідеї, боротьба, традиція (1921–1992 роки) (Ю.Шаповал, Київ) 193
- Морозова О. Дослідження історії України першої половини ХХ ст. в сучасній польській історіографії: напрямки, концепції, дискусії (М.Миколайчик, Познань, Польща) 196
- Яремчук В. Українська історіографія: суспільно-політична історія (В.Масненко, Черкаси) 199
- Women and the Holodomor Genocide: Victims, Survivors, Perpetrators: Proceedings of the Second Symposium Commemorating of the 85th Anniversary of the Holodomor-Genocide (О.Кісь, Львів) 213
- Кот С. Повернення і реституція культурних цінностей у політичному та культурному житті України (ХХ – поч. ХХІ ст.) (І.Гирич, Київ) 219
- Історія Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: 1918–2018; Савчук В. Ректори Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: 1918–2018: Книга нарисів; Професори Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: 1918–2018: Біобібліографічний довідник (Є.Бородін, Дніпро) 226

ХРОНІКА

- Литвин М. (Львів), Хахула Л. (Львів). Союз Петлюри – Пiлсудського: відзначення 100-річчя в Україні та Польщі 234
- Алфавітний покажчик матеріалів, надрукованих у журналі у 2020 р. 236